

ترجمه دیداری شنیداری
رویکرد بینارشته‌ای در زیرنویس‌گذاری

ژان-مارک لاوور

آکزیانا شریان

www.ketab.ir

ترجمه

دکتر دانیال بسنج

عسل امیرخوانساری

۱۴۰۰

۸۱۰

مرکز چاپ و انتشارات شهید بهشتی

ترجمه دیداری-شنیداری: رویکرد بینارشته‌ای در زیرنویس‌گذاری / ژان-مارک لاوور، آدریانا شربان
Jean-Marc Lavour et Adriana Șerban, *La traduction audiovisuelle: Approche interdisciplinaire du sous-titrage*, De Boeck s. a., 2008.

ترجمه دکتر دانیال بسنج، عسل امیرخوانساری

ویراستار: ندا نوری

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: سمیرا دهقان

طراح جلد: امیرشاهرخ فریوسفی

ناظر چاپ: نوید سیفان

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۶۷۰.۰۰۰ ریال

کتاب حقوق برای دانشگاه شهید بهشتی محفوظ است.

سرشناسه:

Lavour, Jean-Marc, لاوور، ژان-مارک

عنوان و نام پدیدآور:

ترجمه دیداری-شنیداری: رویکرد بینارشته‌ای در زیرنویس‌گذاری / ژان-مارک لاوور،

مشخصات نشر:

آدریانا شربان؛ ترجمه دانیال بسنج، عسل امیرخوانساری؛ ویراستار ندا نوری.
تهران: دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری:

ده، ۲۰۶ ص.

فروست:

مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی: ۸۱۰.

شابک:

۹۷۸ ۹۶۴ ۴۵۷ ۵۴۶ ۴

وضعیت فهرست‌نویسی:

فیفا

یادداشت:

عنوان اصلی: La traduction audiovisuelle: Approche interdisciplinaire du sous-titrage.

عنوان دیگر:

رویکرد بینارشته‌ای در زیرنویس‌گذاری.

موضوع:

مواد دیداری و شنیداری - ترجمه

Audio-visual translation

شناسه افزوده:

شربان، آدریانا، ۱۹۷۵-م؛ Șerban, Adriana, 1975-

شناسه افزوده:

بسنج، دانیال، ۱۳۵۹-، مترجم

شناسه افزوده:

امیرخوانساری، عسل، ۱۳۶۰-، مترجم

شناسه افزوده:

دانشگاه شهید بهشتی، مرکز چاپ و انتشارات

شناسه افزوده:

Shahid Beheshti University. Printing & Publishing Center

رده‌بندی کنگره:

TS۲۳۰۱

رده‌بندی دیویی:

۶۲۱/۳۸۹۳۳

شماره کتابشناسی ملی:

۸۷۶۳۶۸۲

کد ناشر ۱۰۰۱۷۳۴

www.pub.sbu.ac.ir
unipress@mail.sbu.ac.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجمان	نه
مقدمه زیرنویس گذاری فیلم ها: رویکردهای چندرشته ای	۱
فصل اول. به کارگیری زیرنویس در فرانسه از سال های ۱۹۳۰ تا به امروز	۵
۱. مقدمه	۵
۲. متون داخل تصویر	۶
۳. مراحل فنی از سال ۱۹۳۰ تا ۱۹۸۰	۶
۴. مسئله تعیین موقعیت	۷
۵. انفورماتیک و اشعه لیزر: از دهه ۱۹۸۰ تا به امروز	۱۰
۶. فعالیت تنظیم کنندگان	۱۱
۷. زیرنویس گذاری در خدمت هنر سینما	۱۲
۸. زیرنویس گذاری یا سرهم بندی	۱۳
۹. نتیجه گیری	۱۵
۱۰. بررسی و مرور	۱۵
فصل دوم. زیرنویس گذاری در سینمای امریکایی: از طنز تا ضرورت نمایشی	۱۷
۱. مقدمه	۱۷
۲. سینمای صامت: آقای وو	۱۸
۳. دوران کلاسیک: تعقیب تبهکار	۲۰
۴. دوران احیا: پدرخوانده و ارتباط فرانسوی ۲	۲۳
۵. سینمای معاصر: متوان و رقصنده با گرگ ها	۲۵
۶. چشم انداز آینده، سریال های تلویزیونی: گمشدگان	۲۸
۷. نتیجه گیری	۲۹
فصل سوم. طبقه بندی زیرنویس ها در عصر دیجیتال	۳۱
۱. مقدمه	۳۱
۲. تعریف	۳۲

۳۵	 طبقه‌بندی زیرنویس‌ها
۳۵	 ۱.۳. شاخص‌های زبانی
۴۳	 ۴. زمان آماده‌سازی
۴۶	 ۵. شاخص‌های فنی
۴۶	 ۶. شیوه‌های نمایش زیرنویس‌ها
۴۸	 ۷. فرمت پخش
۵۰	 ۸. بالانویس‌ها
۵۱	 ۹. میان‌نویس‌ها
۵۲	 ۱۰. فن‌ساب
۵۳	 ۱۱. بررسی و مرور

فصل چهارم. زیرنویس‌گذاری برای ناشنویان و کم‌شنوایان: در جستجوی کیفیت ممکن..... ۵۵

۵۵	 ۱. مقدمه
۵۷	 ۲. زیرنویس‌گذاری برای «چه کسی»؟
۶۰	 ۳. ویژگی‌های اس‌ام چیست؟
۶۲	 ۴. قوانین و اصول
۶۳	 ۱.۴. قوانین نمایش
۶۵	 ۲.۴. شناسایی گوینده‌ها
۶۵	 ۳.۴. جلوه‌های صوتی
۶۶	 ۴.۴. موسیقی
۶۶	 ۵.۴. جنبه‌های زبان‌شناختی
۶۸	 ۵. تأمل نهایی
۷۱	 ۶. بررسی و مرور

فصل پنجم. فرمت زیرنویس‌ها: هزارویک امکان..... ۷۳

۷۳	 ۱. مقدمه
۷۴	 ۲. تاریخ مختصری درمورد زیرنویس‌گذاری
۷۶	 ۳. فرمت زیرنویس‌ها
۷۶	 ۴. نویسنه‌نگاری در زیرنویس‌گذاری
۷۷	 ۱.۴. نویسه‌ها
۷۹	 ۲.۴. رنگ‌ها

۳.۴	جعبه دیالوگ‌ها	۸۳
۴.۴	تعداد خطوط	۸۴
۵.۴	محل قرارگیری زیرنویس‌ها بر صفحه‌نمایش	۸۵
۶.۴	تعداد نویسه‌ها	۸۷
۷.۴	تغییر سکانس‌ها	۸۸
۵	نتیجه‌گیری	۹۰
۶	بررسی و مرور	۹۰

فصل ششم. زیرنویس مستندها: چالش‌ها و مسائل تبیین متن مبدأ

۱	مقدمه	۹۳
۲	مستند: ژانری کامل	۹۳
۳	مراحل ساخت مستند	۹۷
۴	روش‌های گوناگون ترجمه	۹۹
۵	تبیین متن مبدأ	۱۰۲
۱.۵	پیکره مطالعاتی	۱۰۲
۲.۵	رونوشت دیالوگ‌ها	۱۰۷
۶	بازسازی اختیاری متن مبدأ	۱۱۱
۷	نتیجه‌گیری	۱۱۵
۸	بررسی و مرور	۱۱۷

فصل هفتم. جنبه‌های زبانی زیرنویس‌گذاری

۱	مقدمه	۱۱۹
۲	زیرنویس‌گذاری، ترجمه، اقتباس	۱۲۰
۳	راهبردهای انتقال زبانی و فرهنگی در زیرنویس‌گذاری	۱۲۵
۱.۳	مقدمات مفهومی	۱۲۵
۲.۳	راهبردهای کلی ترجمه	۱۲۷
۳.۳	جنبه‌های زبانی زیرنویس	۱۲۹
۴	تحلیل گزیده‌های مکالمه‌های سینمایی	۱۳۲
۵	نتیجه‌گیری	۱۳۹
۶	بررسی و مرور	۱۴۰

پیشگفتار مترجمان

ترجمه دیداری شنیداری فعالیت و اتفاق جدیدی نیست؛ شروع آن به میان‌نویس‌گذاری در فیلم‌های صامت اوایل قرن بیستم برمی‌گردد. از دهه بیست همین قرن و در پی ظهور نخستین فیلم‌های گویای تجاری، دوبلاژ و زیرنویس‌گذاری اهمیت ویژه‌ای یافتند. اما در حوزه ترجمه‌شناسی و پژوهش‌های مرتبط با آن، کمتر از سی سال است که ترجمه دیداری شنیداری جایگاهی یافته است.

در پنج سال اخیر، با گسترش روزافزون و جهانی بلتفرم‌های اینترنتی نمایش فیلم و سریال، به‌منزله یک پدیده هنری-اجتماعی وابسته به فناوری، و در پی آن دسترسی کاربران به اقیانوسی از امکانات دیداری شنیداری، نیاز مداوم و پرشتابی برای ترجمه دیداری شنیداری، در شکل‌های متفاوت آن، شکل گرفته است.

به‌نظر لازم است پژوهش‌ها و تولیدات علمی-دانشگاهی حوزه ترجمه دیداری شنیداری در ایران، سرعتی متناسب با شتاب کاربرد این پدیده در جامعه بیابد.

کتاب حاضر از به‌روزترین تولیدات علمی-دانشگاهی حوزه ترجمه دیداری شنیداری در فرانسه است. هدف این کتاب معرفی ترجمه دیداری شنیداری و به‌ویژه زیرنویس‌گذاری و نمایاندن ابعاد گوناگون آن است. بدین‌منظور، در هر بخش از کتاب از آرای متخصصانی در زمینه‌های متفاوت از جمله سینما، ترجمه‌شناسی، زبان‌شناسی و روان‌شناسی شناختی بهره گرفته شده است. این کتاب، در گام اول، روند پیدایش زیرنویس در سینما و تلویزیون، جنبه‌های تکنیکی زیرنویس‌گذاری روی صفحه‌نمایش و انواع گوناگون زیرنویس در عصر دیجیتال را معرفی و بیان می‌کند. در ادامه، به چالش‌های زبانی و فرهنگی می‌پردازد که هنگام انتقال متون دیداری شنیداری به زبان دیگر بروز می‌کند.

مخاطب این کتاب استادان، دانشجویان و پژوهشگران حوزه‌های ترجمه‌شناسی، زبان‌های خارجی، سینما و تلویزیون هستند اما عموم علاقه‌مندان رسانه‌های دیداری شنیداری می‌توانند از این اثر استفاده کنند.

امید داریم این ترجمه مورد توجه همه علاقه‌مندان فارسی‌زبان حوزه ترجمه‌شناسی دیداری شنیداری قرار بگیرد.